

گزارش تحولات بازار گاز

روند قیمت‌ها

در هفته منتهی به هشتم ماه ژوئیه، قیمت تک‌محموله‌های ال‌ان‌جی در بازار گاز شمال شرق آسیا با یک سنت کاهش نسبت به گزارش هفته قبل به ۲/۰۹ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو تنزل یافت و در بازار گاز جنوب غرب اروپا نیز قیمت تک‌محموله‌ها ال‌ان‌جی با ۵ سنت کاهش نسبت به هفته قبل به ۲ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو تنزل یافت. در بازار شمال شرق آسیا ورود عرضه‌های جدید به بازار و کاهش تقاضا به ویژه خریداران ژاپنی تحت تاثیر پیش بینی بهبود دمای هوا، سبب کاهش اندک قیمت تک‌محموله‌ها طی هفته گزارش شد. انتظار می‌رود قیمت تک‌محموله‌ها در این بازار برای تحویل در ماه اوت تحت تاثیر اضافه عرضه بویژه از سوی مجتمع‌های ال‌ان‌جی ساخالین روسیه، "اچ‌تی‌سی" استرالیا و تقاضای ضعیف خریداران، کاهش یابد. در همین راستا شاخص قیمت تک‌محموله‌های موسسه آرگوس برای منطقه شمال شرق آسیا در ششم ماه ژوئیه برای تحویل تک‌محموله‌ها در نیمه اول و نیمه دوم ماه اوت به ترتیب با ۴ و ۳/۵ سنت کاهش به ۲/۰۶ و ۲/۱۲ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو کاهش یافته است. در عین حال انتظار می‌رود بخشی از اضافه عرضه محموله‌ها برای ماه اوت در بازار، تحت تاثیر فعالیت بنگاه‌های تجاری و خریداران بدلیل قیمت‌های پائین تک‌محموله‌ها در بازار و نگهداری در مخازن ذخیره سازی شناور، کاهش یابد.

در بازار گاز جنوب غرب اروپا، کاهش قیمت گاز در بازار گاز تی-تی‌اف منجر به کاهش قیمت تک‌محموله‌ها در بازارهای گاز این منطقه شد. در حالی که تعداد قابل توجهی از محموله‌های عرضه شده از سوی تولیدکنندگان آمریکائی از ابتدای ماه مه لغو گردیده بود اما افزایش فاصله

قیمتی بین بازار اصلی تی‌تی‌اف و هنری‌هاب می‌تواند منجر به افزایش مجدد عرضه محموله‌ها ال‌ان‌جی آمریکا و کاهش تعداد محموله‌های لغو شده طی هفته‌های آتی به بازار گاز اروپا شود.

افزایش ظرفیت پایانه‌های واردات ال‌ان‌جی چین

کاهش قیمت تک‌محموله‌ها، افزایش واردات ال‌ان‌جی، محدودیت دسترسی به سواحل برای احداث پایانه‌های واردات ال‌ان‌جی و حمایت‌های یارانه‌ای دولت چین موجب افزایش رقابت برای احداث پایانه‌های واردات ال‌ان‌جی در چین شده است، به طوری که شیوع ویروس کرونا نیز مانع از تلاش چین برای احداث و افزایش پایانه‌های واردات نگردیده است. در این شرایط شرکت‌های خصوصی با در اختیار داشتن زیرساخت‌های واردات، می‌توانند مستقیماً با عرضه‌کنندگان بین‌المللی ال‌ان‌جی، اقدام به عقد قراردادهای بلندمدت واردات ال‌ان‌جی نمایند.

تا پیش از این، کلیه زیرساخت‌های گاز چین شامل پایانه‌های واردات ال‌ان‌جی، مخازن ذخیره‌سازی و خطوط لوله انتقال و توزیع گاز در اختیار سه شرکت بزرگ دولتی "سی‌ان‌اواسی"^۱، "سینوپک"^۲ و "سی‌ان‌پی‌سی"^۳، قرار داشت. اما دولت این کشور به منظور رقابتی کردن بازار گاز و رفع انحصار سه شرکت فوق، اقدام به تشکیل شرکت جدیدی به نام "پایپ‌چاینا" نموده است و قرار بر این است تا به تدریج کلیه زیرساخت‌های گاز توسط شرکت جدید در اختیار بخش خصوصی نیز قرار داده شود. اما سه شرکت مذکور تمایل دارند پایانه‌های بیشتری را برای خودشان احداث نمایند زیرا این امر به آنها قدرت چانه‌زنی بیشتری در مقابله با "پایپ‌چاینا" می‌دهد. نیروگاه‌ها و توزیع‌کنندگان خصوصی گاز شهرها، بدون در اختیار داشتن پایانه‌های اختصاصی، مجبور به خرید ال‌ان‌جی گران از این سه شرکت می‌باشند.

در پایان سال ۲۰۱۹، ظرفیت پایانه‌های وارداتی چین ۷۶/۱۵ میلیون تن در سال و میزان واردات ال‌ان‌جی این کشور ۶۱/۸۵ میلیون تن بوده است. اما اکنون ظرفیت پایانه‌ها به ۸۱ میلیون تن در سال رسیده و تا پایان سال ۲۰۲۰ به ۱۱۳/۹ میلیون تن در سال و ۱۳۰ میلیون تن تا سال ۲۰۲۳ افزایش خواهد یافت. در حال حاضر، کل ظرفیت پایانه‌های برنامه‌ریزی شده و در حال احداث ۱۰۰/۳ میلیون تن در سال است. طبق گزارش دفتر ملی آمار، واردات گاز در پنج ماه نخست سال ۲۰۲۰، با ۱/۹ درصد رشد نسبت به مدت مشابه سال گذشته به ۴۰/۱۲ میلیون تن رسیده که ۶۳ درصد آن به صورت ال‌ان‌جی و مابقی از طریق خط لوله تأمین شده است. ال‌ان‌جی در بیشتر مناطق چین نسبت به گاز از طریق خط لوله رقابتی‌تر است. البته گاز روسیه یک استثناء می‌باشد زیرا خط لوله "پاور آو سیبری" نزدیک به بازارهای پرتقاضای شمال شرق چین است. به همین دلیل

دولت چین به منظور رقابتی کردن بازار گاز و رفع انحصار سه شرکت بزرگ دولتی اقدام به تشکیل شرکت جدیدی به نام "پایپ‌چاینا" نموده است و قرار بر این است تا به تدریج کلیه زیرساخت‌های گاز توسط شرکت جدید در اختیار بخش خصوصی نیز قرار داده شود.

با احداث این شرکت، شرکت‌های خصوصی با در اختیار داشتن زیرساخت‌های واردات، می‌توانند مستقیماً با عرضه‌کنندگان بین‌المللی ال‌ان‌جی، اقدام به عقد قراردادهای بلندمدت واردات ال‌ان‌جی نمایند.

¹ CNOOC

² Sinopec

³ CNPC

بیشتر پایانه‌های جدید در جنوب و شرق برنامه‌ریزی شده‌اند و در شمال شرقی چین تنها یک پایانه واردات ال‌ان‌جی وجود دارد.

تحولات خط لوله ترانس‌آدریاتیک (تاپ)

طبق برنامه‌ریزی‌های انجام گرفته تا پایان سال جاری گاز تولید شده از میدان "شاه‌دنیز" آذربایجان، از طریق خط لوله "ترانس‌آدریاتیک" یا "تاپ"^۴ به ایتالیا منتقل خواهد شد. این خط لوله که بخش اروپایی کریدور گاز جنوبی^۵ است، گاز طبیعی میدان "شاه‌دنیز" را که توسط خط لوله انتقال گاز "ترانس‌آناطولی" (تاناپ^۶) به مرز ترکیه و یونان می‌رسد، از طریق کشورهای یونان و آلبانی و سپس عبور از دریای آدریاتیک به جنوب شرق ایتالیا انتقال می‌دهد. همان‌طور که در شکل نشان داده شده است، پروژه کریدور جنوب متشکل از سه بخش است: SCP (خط لوله قفقاز جنوبی، در حال فعالیت)، تاناپ (TANAP) با عبور از آناتولی و خط لوله تاپ (TAP) با عبور از دریای آدریاتیک. رقیب خط لوله ساوت‌استریم و ناباکوی غربی می‌باشند که به ترتیب با شماره‌های ۴ و ۵ در شکل مشخص شده‌اند.

تا پایان سال ۲۰۲۰ گاز تولید شده از میدان "شاه-دنیز" آذربایجان، از طریق خط لوله "ترانس آدریاتیک" یا "تاپ" به ایتالیا انتقال خواهد یافت.

انتقال گاز آذربایجان به اروپا بدون عبور از روسیه

⁴ TAP: Trans Adriatic Pipeline

⁶ TANAP: Trans Anatoly Pipeline

^۵ خط لوله انتقال گاز طبیعی آذربایجان به اروپا

کریدور گاز جنوبی به منظور کاهش وابستگی اروپا به واردات گاز از روسیه طراحی شده و از حمایت اتحادیه اروپا و ایالات متحده برخوردار می‌باشد. طی دو یا سه سال آینده و با تکمیل مرحله ۲ میدان "شاه‌دنیز"، صادرات ۱۶ میلیارد مترمکعب گاز در سال به ترکیه و اروپا از طریق خط لوله ۱,۸۴۱ کیلومتری "تاناپ" ترکیه آغاز خواهد شد. از زمان آغاز به کار مرحله دوم در سال ۲۰۱۸، تاکنون ۶ میلیارد مترمکعب گاز از طریق خط لوله "تاناپ" به بازار اصلی "سکی‌شهر" در شمال غرب ترکیه صادر شده و ۱۰ میلیارد مترمکعب باقیمانده نیز از طریق خط لوله "تاپ" که متعلق به کنسرسیومی متشکل از "بی‌پی"، "سوکار" آذربایجان، "اسنم" ایتالیا، "فلاکسیز" بلژیک، "اناکس" اسپانیا و "آکسپو" سوئیس است به اروپا صادر خواهد شد. در اوایل ماه ژوئن امسال، مشکل سازترین بخش خط لوله "تاپ" یعنی بخش ۱۰۵ کیلومتری دریایی بین آلبانی و ایتالیا توسط ایتالیا اجرا شد. در حال حاضر پیشرفت این طرح ۹۶ درصد می‌باشد و بخش‌های واقع در یونان و آلبانی در مرحله آزمایش هستند. همچنین مناقصه‌ای جهت خرید گاز برای اهداف عملیاتی از جمله سوخت ایستگاه‌های تقویت فشار در یونان و آلبانی برگزار شده است.

در شرایط کنونی صرفه اقتصادی این طرح نسبت به زمانی که شرکای "شاه‌دنیز"، توسعه مرحله دوم را در اواخر سال ۲۰۱۳ تصویب نمودند تنزل یافته است. قیمت گاز در قراردادهای فروش ترکیبی از قیمت گاز در قطب‌های گازی اروپا و قیمت نفت می‌باشد. در هنگام عقد این قرارداد، قیمت گاز در قطب‌های گازی اروپا حدود ۱۱ دلار یعنی ۸۰ درصد بیش از قیمت کنونی و قیمت نفت برنت نیز بیش از ۱۰۰ دلار در هر بشکه در مقایسه با رقم ۴۰ دلار کنونی بود. اما اکنون گاز در حالی تحت قراردادهای بلندمدت "برداشت یا پرداخت" وارد بازار اشباع اروپا می‌شود که قیمت‌های گاز در قطب‌های گازی اروپا به زیر ۲ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو تنزل کرده و هنوز نشانه‌ای از افزایش در آن مشاهده نمی‌شود.

کریدور گاز جنوبی به منظور کاهش وابستگی اروپا به واردات گاز از روسیه طراحی شده و از حمایت اتحادیه اروپا و ایالات متحده برخوردار است و طی دو یا سه سال آینده و با تکمیل مرحله ۲ میدان "شاه‌دنیز"، صادرات ۱۶ میلیارد مترمکعب گاز در سال به ترکیه و اروپا از طریق خط لوله ۱,۸۴۱ کیلومتری "تاناپ" ترکیه آغاز خواهد شد.

تنش‌های آمریکا و چین بر سر تجارت ال‌ان‌جی

در حالی که مازاد عرضه ال‌ان‌جی در بازارهای آسیا و اختلاف قیمت ال‌ان‌جی قراردادی با بازار آزاد، خرید ال‌ان‌جی آمریکا توسط چین را با مشکل مواجه ساخته است، تشدید تنش‌های ژئوپلیتیک با آمریکا موضوع را با دشواری بیشتری مواجه نموده است. نامشخص بودن تعرفه‌ها و نوسانات بازار باعث شده سه شرکت بزرگ دولتی چین یعنی "سی‌ان‌اواوسی"، "سینوپک" و "پتروچاینا" که واردکنندگان اصلی ال‌ان‌جی این کشور هستند، نسبت به خرید ال‌ان‌جی از ایالات متحده تردید داشته باشند. این شرکت‌ها درخواست معافیت تعرفه

الان جی را برای ماه‌های آینده تأیید نکردند، و اعلام نمودند که به دلیل غیرقابل پیش‌بینی بودن میزان واردات الان جی از ایالات متحده در ماه‌های آینده، نمی‌توان از قبل برای معافیت تعرفه، درخواست نمود.

با اعمال معافیت مالیاتی، واردات الان جی آمریکا پس از یک سال توقف در ماه آوریل امسال از سرگرفته شد و سه محموله معادل ۲۱۸۳۲۳ تن وارد چین شد. در ماه مه و ژوئن نیز، چین به ترتیب هفت و دو محموله الان جی وارد نموده است. متوسط قیمت الان جی وارداتی چین از آمریکا برای تحویل در ماه آوریل، ۳/۶ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو بود در حالی که قیمت آن در بازار آزاد ارزان‌تر و معادل ۳/۱ دلار بوده است. اما الان جی آمریکا به مراتب ارزان‌تر از قیمت‌های ۱۰/۵ و ۸/۳ دلاری الان جی قطر و استرالیا بود. اما با لغو محموله‌هایی که قرار بود در ماه ژوئن و ژوئیه بارگیری شوند، پایداری این وضعیت نامشخص است، به‌ویژه آنکه اکنون قیمت الان جی در بازار آزاد به ۲ دلار در هر میلیون بی‌تی‌یو تنزل یافته است که این امر واردات الان جی آمریکا را غیراقتصادی نموده است.

چین در فاز نخست توافق تجاری با آمریکا، متعهد به افزایش ۵۲ میلیارد دلاری واردات انرژی از آمریکا طی دو سال شده است که به معنای خرید ماهانه ۲/۱ میلیارد دلار می‌باشد. اما براساس داده‌های موجود، چین طی پنج ماه اول سال ۲۰۲۰ صرفاً ۰/۶ میلیارد دلار واردات انرژی از آمریکا داشته است. لذا به نظر می‌رسد چین قادر به دستیابی به اهداف تعیین‌شده در فاز نخست توافق تجاری بین دو کشور نخواهد بود. هرچند که به اعتقاد پژوهشگران مرکز سیاست جهانی انرژی، در ادامه امسال واردات الان جی چین از آمریکا افزایش خواهد یافت.

لغو قرارداد داد واردات الان جی شرکت ان اف ای آمریکا با شرکت سنتریکا

شرکت "ان اف ای" آمریکا با توجه به شیوع ویروس کرونا، کاهش فعالیت‌های اقتصادی در آمریکا و مزاد عرضه در بازار قرارداد خود با شرکت "سنتریکا" انگلستان برای خریداری محموله‌های الان جی از این شرکت را لغو نمود. لازم به ذکر است مبلغ این قرارداد معادل ۱۰۵ میلیون دلار می‌باشد. شرکت "ان اف ای" در سال ۲۰۱۷ خرید محموله‌های الان جی عرضه شده توسط شرکت "سنتریکا" انگلستان را تضمین کرده بود. در این ارتباط شرکت آمریکایی انتظار دارد تا از پایان دادن به این قرارداد به طور خالص ۱۵ تا ۲۵ میلیون دلار منتفع گردد و این در حالی است که روند نزولی قیمت‌ها توافق میان دو شرکت را به مخاطره انداخته بود و به نظر می‌رسد که شرکت "ان اف ای" آمریکا قادر خواهد بود محموله‌های الان جی مورد نیاز خود را با قیمتی کمتر در بازارهای تک محموله‌ها در مقایسه با قرارداد خرید با شرکت "سنتریکا" انگلستان خریداری نماید که این امر منجر به کاهش انگیزه ادامه فعالیت شرکت آمریکایی با شرکت "سنتریکا"

نامشخص بودن تعرفه‌ها و نوسانات بازار باعث شده سه شرکت بزرگ دولتی چین که واردکنندگان اصلی الان جی این کشور هستند، نسبت به خرید الان جی از ایالات متحده تردید داشته باشند.

اما براساس داده‌های موجود، چین قادر به دستیابی به اهداف تعیین‌شده در فاز نخست توافق تجاری با آمریکا نخواهد بود.

شرکت "ان اف ای" آمریکا قرارداد خود با شرکت "سنتریکا" انگلستان برای خریداری محموله‌های الان جی از این شرکت تحت تاثیر کاهش

گردید. طبق پیش بینی کارشناسان این شرکت آمریکایی شواهد حاکی از پایین باقی ماندن قیمت‌های گاز تا سال ۲۰۲۱ و بازگشت قیمت‌ها به مسیر قبلی در سال ۲۰۲۲ می باشد.

افزایش تقاضای ال ان جی پاکستان

انتظار می رود خرید محموله های ال ان جی پاکستان از بازار تک محموله ها طی ماه های آینده که به دلیل شیوع ویروس کرونا و تنزل تقاضا کاهش یافته بود طی ماه های آینده افزایش یابد. دلیل اصلی افزایش خرید تک محموله های ال ان جی توسط پاکستان نشان دهنده بهبود تقاضای ال ان جی در این کشور و کاهش موانع و سخت گیری های اقتصادی و اجتماعی برای مقابله با ویروس کرونا می باشد. در این رابطه پاکستان درخواست خرید تعداد سه محموله ال ان جی به میزان ۱۴۰ هزار متر مکعب برای سر رسید ماه های اوت و سپتامبر به این کشور از مسیر پایانه قسیم به شرکت های بین المللی و عرضه کنندگان را اعلام نموده است. لازم به ذکر است زمان اعلام گردیده برای دریافت این سه محموله به ترتیب ۲۸-۲۷ اوت، ۱۳-۱۲ سپتامبر و ۲۶-۲۵ سپتامبر خواهد بود. از آنجایی که پاکستان به عنوان یکی از مهمترین مصرف کنندگان گاز طبیعی می باشد افزایش و بازگشت تقاضای محموله های ال ان جی بیانگر افزایش فعالیت های اقتصادی و صنعتی در این کشور بوده و می تواند منجر به بهبود شرایط بازار در منطقه و رشد صادرات محموله های ال ان جی شود.

قابل ملاحظه قیمت ال ان جی در بازار تک محموله ها را لغو نمود.

پاکستان یکی از مهمترین مصرف کنندگان گاز طبیعی بوده و افزایش تقاضای محموله های ال ان جی این کشور بیانگر بهبود فعالیت های اقتصادی و صنعتی این کشور بوده و می تواند نشانه ای از بهبود شرایط بازار منطقه محسوب شود.

آدرس اینترنتی نشریه

www.opec.mop.ir

مدیریت کل امور اوپک

و روابط با مجامع انرژی